

www.tijd.be

Date: 22-01-2025

Periodicity: Continuous

Journalist: Nina Dillen

Circulation: 0

Audience: 220000

<https://www.tijd.be/cultuur/podiumkunsten/theatermaker-tiago-rodrigues-ik-heb-een-geweldige-band-met-mijn-vader-ook-al-is-hij-overleden/10583786>

Theatermaker Tiago Rodrigues: 'Ik heb een geweldige band met mijn vader, ook al is hij overleden'

Theatermaker Tiago Rodrigues: 'Ik heb een geweldige band met mijn vader, ook al is hij overleden'

Ruim 25 jaar nadat hij in Gent zijn tweede theatervoorstelling ooit heeft gespeeld, keert de Portugese regisseur Tiago Rodrigues terug naar de Arteveldestad met een voorstelling over afscheid nemen. Intussen was hij achtereenvolgens directeur van het Nationaal Theater in Portugal en van het Festival van Avignon. Nochtans zagen zijn docenten voor hem geen toekomst in het theater.

'No Yogurt for the Dead', luidde de mysterieuze werktitel op het notitieboekje van Tiago Rodrigues' vader. Na een carrière van 40 jaar in de journalistiek belandde hij vijf jaar geleden in het ziekenhuis met een terminale kanker. Met zijn journalistieke achtergrond wilde hij zijn laatste dagen in het ziekenhuis documenteren in dat notitieschrift. Maar toen zijn zoon het boekje na zijn dood kreeg, bleek het zo goed als blanco - op een paar onleesbare aantekeningen na. Plus de titel, die naar de dagelijkse portie yoghurt op het ziekenhuismenu verwijst.

Bio Tiago Rodrigues

Geboren in 1977 in Lissabon.

Rolde als twintiger het professionele theatercircuit in via de Belgische theatergroep STAN.

Maakte zo'n 50 voorstellingen waarmee hij in meer dan 20 landen speelde.

Was van 2015 tot 2021 artistiek directeur van het Teatro Nacional in Lissabon.

Is sinds 2023, als eerste niet-Fransman, artistiek directeur van het Festival van Avignon.

Het lege notitieboekje vormt het vertrekpunt voor de gelijknamige theatervoorstelling van de Portugese acteur, theatermaker en regisseur die donderdag bij NTGent in première gaat. 'Ik ben beginnen te fantaseren over wat mijn vader erin geschreven zou hebben, als het hem nog gelukt zou zijn', vertelt Rodrigues, die we spreken na een drukke repetitiedag in aanloop naar de première. 'Zijn notitieschrift is het opstapje om een fictief verhaal te creëren, onder meer over de dood, verlies, rouw, verbeeldingskracht en de liefde. Maar ook over het plezier dat je kan beleven aan in contact blijven met mensen die er niet meer zijn. Praten over de doden kan een grote bron van vreugde en geluk zijn.'

'Het klinkt bizar, maar vijf jaar nadat mijn vader is overleden, heb ik nog altijd een fantastische band met hem. Ik heb nooit eerder zoveel over hem gesproken en nagedacht als in het voorbije jaar. Ik kwam erachter dat de conflicten die we soms hadden veel kleiner waren, en de goede momenten talrijker. Mijn vader was een emotioneel persoon, maar hij kon zijn emoties moeilijk uiten. Dat hij in Portugal in een militaire dictatuur onder minister-president António Salazar is opgegroeid, heeft daar ongetwijfeld mee te maken.'

Belgische theaterfamilie

Ondanks het heel persoonlijke vertrekpunt, is 'No Yogurt for the Dead' niet autobiografisch, benadrukt Rodrigues. 'Zoals wel vaker in mijn voorstellingen gebruik ik een persoonlijke drijfveer om iets fictiefs te creëren dat hopelijk universeel herkenbaar is. Het opvoeren van Anton Tsjechov kan net zo persoonlijk zijn als een voorstelling op basis van een notitieschriftje.' De regisseur vertrekt zelden van een afgewerkt scenario, en de voorstelling komt pas tot stand tijdens het repetitieproces, in samenspraak met de acteurs. 'No Yogurt for the Dead' werd volgens hem een heel muzikaal stuk, dankzij een cast van acteurs die ook erg verdienstelijk zingen of omgekeerd.

Na de ontmoeting met het toneelgezelschap Stan besloot ik: als dit theater is, dan wil ik hiermee verder.

Tiago Rodrigues

Regisseur en directeur Festival van Avignon

Voor die basisprincipes van een collectief creatieproces is Rodrigues schatplichtig aan het Belgische toneelgezelschap Stan, dat hij in 1997 leerde kennen in zijn geboorteland. 'Ik studeerde aan de theaterschool in Lissabon, maar mijn leerkrachten adviseerden me na dat eerste jaar om ermee te stoppen. Ze zagen in het theater geen toekomst voor mij. Om zelf te onderzoeken wat ik wilde, volgde ik tijdens de zomer zo veel mogelijk theaterworkshops.'

'Zo kwam ik in een workshop van Stan terecht', vervolgt Rodrigues. 'De manier waarop dat gezelschap werkte, blies me omver. Die collectieve aanpak, de radicale vrijheid en het idee dat een acteur veel meer kan zijn dan een gedisciplineerd aapje dat zijn tekst opzegt. Na die ontmoeting besloot ik: als dit theater is, wil ik hiermee verder. Ik stopte met de theaterschool en begon bij Stan te spelen.'

'In België speelde ik mijn tweede professionele theatervoorstelling ooit met hen, in de Gentse Minardschouwburg. Tussen 1998 en 2005 zat ik vaker in België dan in Portugal. Het spelen ruilde ik gaandeweg in voor schrijven en regisseren.'

'Ondertussen heb ik mijn eigen visie ontwikkeld als maker, maar ik beschouw tg Stan nog steeds als mijn theaterfamilie. Veel van mijn principes en keuzes bij het creëren van een stuk komen voort uit die leerzame jaren. Dankzij hen kon ik als prille twintiger door heel Europa toeren, waardoor ik kennismaakte met uiteenlopende

soorten theater en gezelschappen.'

Tiago Rodrigues: 'In het Frans luidt een mooie uitspraak: débattre pour ne pas se battre. We voeren een debat, zodat we niet met elkaar op de vuist gaan. ©Josefien Tondeleir

Smeltkroes

Tussen 2015 en 2021 stond Rodrigues aan het hoofd van het Nationaal Theater in Lissabon en tekende hij er de artistieke lijnen uit. Al gelooft hij niet dat er zoiets bestaat als 'Portugees' of 'Belgisch' theater. 'Ik heb er moeite mee als theater veralgemeend wordt op basis van nationaliteit. Van Frans theater wordt vaak gezegd dat het traditioneler is dan pakweg Belgisch theater, maar dat klopt volgens mij al enkele decennia niet meer.'

'Ik woon nu al even in Frankrijk en zie hier ook heel diverse en vaak experimentele stukken. Wel denk ik dat landen met een rijke theatergeschiedenis - zoals Frankrijk met Racine en Molière of het Verenigd Koninkrijk met Shakespeare - vaker duidelijke conventies hebben over hoe een klassiek toneelstuk er moet uitzien. Landen als België en Portugal hebben daarin misschien iets meer vrijheid. Maar tegelijk biedt zo'n eeuwenoude theatergeschiedenis ook een enorme rijkdom.'

Ik heb er moeite mee als theater veralgemeend wordt op basis van nationaliteit.

Tiago Rodrigues

Regisseur en directeur Festival van Avignon

'Sommige mensen die naar mijn voorstellingen komen, zullen een sterke invloed zien van het Belgische theater. Anderen benoemen het melancholische randje dan weer als klassiek Portugees, terwijl een derde toeschouwer vindt dat het typisch Frans teksttheater is. Maar er zitten evengoed invloeden in van theater dat ik zag of van mensen die ik in pakweg Libanon of Congo ontmoette. Die smeltkroes maakt het juist interessant.'

Tiago Rodrigues: 'Er schemert ook een politieke dimensie door de bijna tachtigjarige geschiedenis van het Festival van Avignon.' ©Josefien Tondeleir

Nog zo'n inspirerende internationale smeltkroes is het prestigieuze theaterfestival van Avignon, waarvan Rodrigues sinds 2023 directeur is. 'Een geweldig avontuur. Het is een privilege om samen te werken met een waanzinnig competent team van meer dan 700 mensen die enorm gepassioneerd en gemotiveerd zijn. Op het festival van Avignon wordt het artistieke experiment erg gevoed, via een uiteenlopend programma met veel ruimte voor innovatie en diversiteit. Maar er schemert ook een zekere politieke dimensie door de bijna tachtigjarige geschiedenis van het festival. En het wordt steeds belangrijker om die ook te blijven voeden.'

'De literatuurwetenschapper George Steiner zei ooit dat Europa zal blijven bestaan zolang er cafés zijn, plekken waar mensen van heel diverse pluimage - rijk, arm, arbeiders, CEO's... - samenkomen om met elkaar in gesprek te gaan en ideeën uit te wisselen op een vrije, democratische manier. Ik ben ervan overtuigd dat Avignon zo'n plek is.'

'Op het festival wordt voortdurend gedebatteerd, door heel gepassioneerde mensen die over theater in discussie gaan alsof hun leven ervan afhangt. Ik vind dat fantastisch. In een verdeelde samenleving is meer dan ooit nood aan zo'n open gesprek met uiteenlopende meningen en controversen. In het Frans luidt een mooie uitspraak: débattre pour ne pas se battre. We debatteren, zodat we niet met elkaar op de vuist gaan. Onze democratische samenleving kan uit die traditie veel opsteken over hoe we collectief kunnen samenleven en blijven communiceren met een grote diversiteit van mensen, zonder dat we daarom dezelfde mening delen.'

'No Yogurt for the Dead' speelt van 23 tot 31 januari bij NTGent, daarna op internationale tournee.